

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **D. Ż.**,

oskarżonego o czyn z art. 258 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 października 2023 r.
bez udziału stron

wniosku obrońcy oskarżonego o wznowienie postępowania zakończzonego przed
Sądem Najwyższym wydaniem wyroku z 13 grudnia 2018 r. w sprawie o sygn. akt
VII KA 9/18, w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu,
na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 22 lutego 2023 r. adw. D. C. wniósł o wznowienie postępowania zakończzonego przed Sądem Najwyższym wydaniem wyroku z 13 grudnia 2018 r. w sprawie o sygn. akt VII KA 9/18, w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. i zasądzenie na jego rzecz kwoty 1200 zł i 23 % VAT tytułem pomocy prawnej świadczonej z urzędu na rzecz oskarżonego nieopłaconej nawet w części, na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie czynności za czynności adwokackie albo sprostowanie orzeczenia albo jego reasumpcję.

Uzasadniając swoje żądanie obrońca, odwołał się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 2022 r. w sprawie o sygn. akt SK 78/21, w którym stwierdzono, iż § 17 ust. 1 pkt 2 oraz § 17 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, ze zm.) jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 2 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że wskazane w nich stawki dla adwokatów ustanowionych obrońcami z urzędu są niższe od stawek w tych samych sprawach dla adwokatów ustanowionych obrońcami z wyboru.

Analiza akt postępowania wskazanego we wniosku wskazuje, iż w wymieniony obrońca uczestniczył osobiście w rozprawie przed Sądem Najwyższym w dniu 13 grudnia 2018 r. w sprawie o sygn. akt VII KA 9/18, w toku której rozpoznano apelacje złożone przez oskarżyciela oraz obrońców na korzyść od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 28 marca 2018 r. sygn. akt So 2/14. W konsekwencji ich rozpoznania Sąd Najwyższy wyrokiem z 13 grudnia 2018 r. uchylił zaskarżony wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z 28 marca 2018 r. sygn. akt So 2/14 i sprawę m. in. D. Ż., oskarżonego o popełnienie przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. oraz z art. 229 § 1 k.k. i inne, przekazał sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Jednocześnie, mimo złożenia stosownego wniosku przez adw. D. C., Sąd Najwyższy w rozpoznawanej sprawie o sygn. akt VII KA 9/18, nie rozstrzygnął o kosztach obrony z urzędu za postępowanie odwoławcze.

Podkreślenia wymaga, iż przedmiotowy wniosek adw. D. C. złożył w imieniu własnym i na swoją rzecz, podobnie jak wniosek o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania jest niedopuszczalny z mocy ustawy, co implikuje wydanie rozstrzygnięcia o pozostawieniu go bez rozpoznania. Przedmiotem wznowienia postępowania, w tym też na podstawie przewidzianej w art. 540 § 2 k.p.k., może być bowiem tylko takie postępowanie sądowe, które zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem. Tymczasem przedmiotowy wyrok instancji odwoławczej nie kończył postępowania, albowiem ze względu na jego kasatoryjny charakter stanowił jedynie punkt wyjścia do dalszego jego prowadzenia, w tym wypadku przez Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie.

Aktualnie przedmiotowa sprawa prowadzona jest pod sygn. akt So 2/19, a adw. D. C. bierze w niej udział, nadal udzielając pomocy prawnej D. Ż. Rozstrzygnięcie o zasądzenie kosztów obrony z urzędu na etapie postępowania odwoławczego byłoby w takiej sytuacji przedwczesne. Przepisy w tym zakresie nie przewidują bowiem wypłacanie obrońcy wynagrodzenia za poszczególne fazy postępowania, co byłoby równoznaczne z wypłacaniem wynagrodzenia na raty. Wypłacenie wynagrodzenia w orzeczeniu niekończącym postępowania, zasadnym jest jedynie, gdy chodzi o wynagrodzenie obrońcy, który został wyznaczony do dokonania konkretnej czynności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 marca 1984 r. sygn. VI KZP 50/83, OSNKW 1984/7-8/84). Co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Niewątpliwie orzekanie o kosztach jest obowiązkiem sądu, podlegającym realizacji w każdym czasie, w tym również w toku postępowania wykonawczego, aż do upływu okresu przedawnienia, o którym mowa w art. 641 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 1976 r. sygn. akt VI KRN 156/76). Art. 626 § 1 k.p.k. jednoznacznie wskazuje, że o kosztach procesu rozstrzyga się w orzeczeniu kończącym postępowanie. Koszty obrony stanowią, *lege non distinguente*, składnik kosztów procesu - art. 616 k.p.k.; art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. Z kolei art. 626 § 2 k.p.k. ma zastosowanie zarówno wtedy, gdy w ogóle nie rozstrzygnięto o kosztach, jak i wówczas, gdy w orzeczeniu sąd nie wypowiedział się o kosztach obciążających jedną ze stron, którą może być także Skarb Państwa, ewentualnie gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia wysokości kosztów procesu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r. IV KK 70/14). Dlatego też to przez wniosek złożony do sądu właściwego strona powinna ubiegać się o wydanie uzupełniającego rozstrzygnięcia, a nie w drodze nadzwyczajnych środków odwoławczych (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2015 r. sygn. akt V KK 342/14). Ich rolą nie jest bowiem konwalidacja uchybień, które mogą zostać naprawione w zwykłym postępowaniu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 października 2019 r. sygn. akt IV KO 116/19 i powołane tam orzecznictwo). Oczywiście dochodzenie uzupełnienia wynagrodzenia za obronę z urzędu w trybie wniosku o wznowienie postępowania także w wypadku przewidzianym w art. 540 § 2 k.p.k. jest możliwe, gdyż

postępowanie w trybie zwyczajnym nie zawsze będzie dopuszczalne (zob. postanowienie Sadu Najwyższego z 26 stycznia 2023 r. sygn. akt V KK 4/21). Taka możliwość w realiach tej sprawy jest jednak prawnie irrelevantna. Analiza wniosku w kontekście akt sprawy wskazuje bowiem, iż wnioskodawca zmierza do uzyskania wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze, w którym brał udział, co wynika ze sformułowania, iż wniosek składa w imieniu własnym i na własną rzecz.

Na marginesie zauważyć należy, iż Sąd Najwyższy w pełni akceptuje wyrażony w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 2022 r. sygn. akt SK 78/21, pogląd w zakresie równego traktowania obrońców z urzędu, jak i obrońców z wyboru. Jednakże, należy podkreślić, że zgodnie z powyższym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego za niekonstytucyjne uznano wyłącznie § 17 ust. 1 pkt 2 oraz § 17 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18 ze zm.). Wobec utraty mocy obowiązującej § 17 ust. 1 pkt 2 oraz § 17 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu zamiast tych przepisów podstawę zasadzania wynagrodzenia obrońcy z urzędu w sprawie objętej śledztwem oraz za obronę przed sądem rejonowym w postępowaniu zwyczajnym lub wojskowym sądem garnizonowym stanowią odpowiednio: § 11 ust 1 pkt 2 oraz § 11 ust 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Powyższe wskazuje, iż uchylenie wskazanych wyżej przepisów jest irrelevantne dla wynagrodzenia adwokatów świadczących pomoc prawną w realiach niniejszej sprawy, albowiem Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie orzeka w oparciu o § 17 ust. 2 pkt 5 tegoż rozporządzenia, który nie został do tej pory uznany za niekonstytucyjny.

Ubocznie należy zauważyć również, iż wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt SK 83/19, za niezgodny z Konstytucją RP uznano też § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3

października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w dyspozytywnej części postanowienia.

(B.B.)

[ms]